

Can Solà del Racó

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Camí de la Font de la Tartana, núm. 81
Alçada: 461

Coordenades:

Latitud: 41.61113
Longitud: 2.03251
UTM Est (X): 419388
UTM Nord (Y): 4607054

Classificació

Número de fitxa 08120 - 107
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV-XXI
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Lamentablement, s'ha construït un edifici al costat que altera l'equilibri en el paisatge.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: Protecció Integral (Número 5 del Catàleg de Béns del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Tipologia A de la normativa específica pels elements arqueològics (Fitxa número 8 del Catàleg de béns a protegir del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Data aprovació: dt., 22/09/2009 - 12:00
Número inventari Sí (IPA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial - productiu

Titularitat Privada
Titular: 000503200DG10F0001ER
Fitxes associades:
[Rel·lotge de sol de Can Solà del Racó](#)
[Jaciment de Can Solà del Racó](#)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 22/12/2020 - 13:18

Descripció

Masia ubicada en el vessant de llevant del Turó del Pujol i a la llera dreta del torrent del Solà del Racó. A la llera dreta s'enfilen les terrasses del Turó dels Rossos. Està al costa del camí de can Torres, a tocar amb la Font de la Tartana.

La tipologia correspon a la tradicional estructura de la masia d'aquesta zona, de planta rectangular en origen, però que la incorporació de cossos nous annexos li ha donat una imatge corpòria molt massissa. Està encerclada per un recinte amb tanca i barri. Consta de planta baixa i dos pisos, amb la coberta a doble vessant i el carener perpendicular a la façana principal, orientada a migdia.

La composició de la façana principal es disposa simètricament a partir de tres eixos de verticalitat, definits per les diferents obertures. En l'eix central trobem el portal rodó dovellat, en planta baixa, una balconera en el primer pis i un balcó en el segon. Els eixos laterals venen definits per una finestra per planta. Entre la balconera i la finestra esquerra de la primera planta, hi trobem un rellotge de sol. Totes les finestres tenen l'emmarcament (ampits, llindes i brancals) de pedra treballada; però no és pedra local. El parament és arrebossat llis i pintat de color crema.

Observacions:

Al darrera, al costat occidental del camí de Can Torres, hi havia la pallissa, actualment enderrocada. També es va enderrocar la cort on ara hi ha una estructura nova i es va re estructurar tota la façana principal.

Els propietaris actuals també han canviat el nom ancestral pel de Masia La Tartana.

Totes aquestes transformacions es produeixen cap a l'any 1998/99

Història

Les primeres referències documentals del mas de la Font corresponen a l'any 1321. A l'Speculo del Monestir de Sant Llorenç de Munt, sembla que el nom més antic de la casa és el de Font: "Redició feta per Maria de Font, filla de Jaume de Font, a Guillem de Torrents, de Sant Joan de Matadepera, a dit Jaume de Font i a la seva muller i pares, de la donació que li feren del mas de Font, de dita parròquia, que es té pel monestir de Sant Llorenç del Munt. Fet a 12 de les *kalendes* de febrer de 1321, clos per Ramon de Cros, notari de Barcelona. Sant Joan de Matadepera, núm. 82".

Però en aquest document també es fa menció dels pares de la donatària, que visqueren a finals del segle XIII i principis del XIV i tenien per cognom Font. Fet que Canyameres (2001) afirma que el mas Font ja existia a la segona meitat del segle XIII.

La crisi provocada pels mals anys de collites i les epidèmies de pesta, van provocar el despoblament rural i van quedar molts masos rònecs, que d'altres van adquirir. És el cas del mas de la Font. El 7 de desembre de 1360 l'abat de Sant Llorenç del Munt, estableix a Pere de Font el mas Marçans, de la mateixa parròquia.

Canyameres (2001) considera el testament de Pere Font (8 de març de 1388) com apunt d'inflexió de la prosperitat del mas. Fa donació d tots els seus béns a la seva filla Sança. Aquesta es casa amb Guillem Pou, cabaler del mas Pou de Matadepera. Els seus descendents no els sobrevisqueren. Sança també mor i el marit es casa en segones núpcies amb Saura.

El 14 de maig de 1446 se signem capítols matrimonials entre Francesc Roig i Oliveres, habitant del mas Font i cabaler del mas Roig de Sant Pere de Terrassa, i Salvadora Guitard i Comesbelles. Als capítols, Guillem Pou i Saura fan donació del mas de la Font i totes les pertinences a Francesc Roig; ja que no tenien descendència. A partir d'aquest moment es produeix una etapa d'estabilitat familiar i expansió econòmica. Els nous propietaris adopten el nom del mas com a cognom familiar.

Joan i Salvadora són fills de Francesc i Salvadora. El primer es casa amb una filla del mas Duran de Gaià, de Terrassa. Salvadora es casa el 7 de febrer de 1472 amb Jaume Solà de la Vall, d'Oristà. El dot de la núvia seria el mas de la Font de Matadepera. A partir d'ara es consolidaria el nom del mas com can Solà de la Font.

En el segle XVI es produeix la partició de la propietat entre can Solà de la Font i can Solà del Pla. A finals d'aquest segle (1598) es pot constatar documentalment el nom de Can Solà del Racó, topònim relacionat amb la ubicació el mas si se la compara amb la de Can Solà de Matadepera o del Pla. El document en qüestió és una confessió feta per Bernat batlle, sastre de Sabadell per la qual reconeixen que tenien el mas Torrelles (actual can Torres). A les afrontacions consta: “ *Ab occidente in tenedonibus mansi de Villanova possessi per Joanne Solá dictu del Rechó, dicta parrochia de Mata de Pera[..]*”.

En el transcurs del segle XVII es posen les bases per l'expansió econòmica del XVIII. Magí Solà es casa amb Antiga, la pubilla de Can Gorina, finca veïna; al mateix temps que la seva mare ho fa en segones núpcies amb el pare d'Antiga.

L'hereu Josep Solà de la Font, tindrà una llarga vida que facilitarà el benestar econòmic del mas i una bona transició amb el fill i el nét.

Però aquest benestar econòmic d'on vindrà? Segons dades d'Ametller (1998), un 1% de la terra era horta; un 11% terra campa, apta per produir blat, ordi, mestall i d'altres cereals de gra d'espiga; un 2% eren oliveres; un 20% bosc; un 49% terra erma i un 17% roquissar. Per tant, l'explotació del bosc era la gran riquesa de la masia. I també la ramaderia. Però Ametller (1998) diu que el casament (1745) de Josep Solà i Branera amb la pubilla de can Bonvilar, Maria Bonvilar i Viver fou decisiu en la prosperitat de can Solà de la Font. En tots els documents de l'època es constata que les dues cases pairals de Matadepera més pròsperes eren la Barata i can Solà de la Font.

La deixa de diners també fou un a font important d'ingressos i d'adquisició de noves terres, arribant a la riera de Les Arenes. L'hereu de Josep Solà i Branera, Josep Solà i Bonvilar, ampliarà la propietat fins a principis del segle XIX; part de can Torrella de baix i tota la propietat de can Gorina. L'any 1768 tenia 30 hectàrees mentre que a l'any 1941 ja en disposava més de 245. Incorporarà per exemple, part del Pujol (1758), la Costa (1763) i el Mont-rodó (1781) a més de terres de Can Vinyers.

El seu fill, Josep Solà i Amat, es casà amb Anna Maria Bogunyà i continuà la política d'engrandiment de la finca.

Participaren activament en la construcció de la nova església al carrer de Sant Joan, cedint les pedreres i els forns per extreure'n la calç i costejant bona part del projecte arquitectònic. També es va fer construir una casa al mateix carrer de Sant Joan, avui amb el número 105, que fa cantonada amb el carrer d'en Vicenç.

Però a partir de 1846 es traslladen definitivament a Can Bonvilar i al mas de Can Solà només hi viuran masovers, Andreu Bellavista (1854) i Joan Marcet i Dolors Marcet de Can Marcet (1857).

L'any 1868, Salvador Solà contrau matrimoni amb Rosa Viver i Modolell de Sant Julià d'Alta. Quan ell mor, continua l'expansió amb l'adquisició de finques urbanes i a finals del segle XIX s'emporten amb la família Brujas de Sabadell.

Els masovers, l'any 2005 eren encara Ramon Montagut i Solà i la seva segona esposa, Fermina.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

AMETLLER i BASSETS, Manel (1998). Una masia de Matadepera: can Sola de la Font, o del racó. Notes per a la seva història; dins Terme, núm. 13, pp. 41-55.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1981). Matadepera i Sant Llorenç del Munt. Més de mil anys d'història. 1er volum, Matadepera. Ajuntament de Matadepera.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1985). Masos i pairalies de Matadepera. terrassa: Caixa d'Estalvils de Terrassa.

CANYAMERES i RAMONEDA, Esteve (2001). Can Solà del Racó de Matadepera (segles XIII-XVII); dins Terme, núm. 16, pp. 91-109.

COMASÒLIVAS i FONT, Joan (2017). Elements patrimonials del Torrent de Can Solà del Racó, dins XXXVIII Ronda Vallesana. Sant Feliu del Racó - Castellà del Vallès, pp. 49-51. Sabadell. Unió Excursionista de Sabadell.

FERRANDO, A. 1987. *El Monestir de Sant Llorenç del Munt i les seves possessions*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. p.70. Barcelona.

FONT SEGURA; X. i MUNUERA BERMEJO, J. (2014). *Matadepera: patrimoni cultural*. Ajuntament de Matadepera.

